

EKONOMI-
HÖGSKOLAN

YTTRANDE

V 2026/211
Ju2026/00135

2026-03-12

Ekonomihögskolan
Carys Egan-Wyer
Företagsekonomiska institutionen

Remissvar: Åtgärder för en mer hållbar konsumtion (SOU 2025:124)

(Regeringskansliets dnr Ju2026/00135)

Ekonomihögskolan vid Lunds universitet har anmodats att lämna ett yttrande över *Betänkandet Åtgärder för en mer hållbar konsumtion (SOU 2026:124)*. Remissyttrandet har utarbetats av Carys Egan-Wyer vid Företagsekonomiska institutionen.

Sammanfattning

Det är glädjande att EU och den svenska regeringen vidtar åtgärder för att främja reparation av konsumentvaror som ett alternativ till nyinköp. Reparationsdirektivets ambitioner att förenkla och möjliggöra reparation är välkomna.

Ekonomihögskolan väljer att kommentera de delar av remissen som närmast berör våra kompetensområden och där vi bedömer att vi har mest att tillföra. Vi avstår från att kommentera övriga delar av remissen.

Ekonomihögskolan ser positivt på att direktivet lägger ansvar på tillverkare snarare än att ytterligare ansvariggöra konsumenter, samt på inrättandet av en europeisk onlineplattform för reparation. Ekonomihögskolan vill dock framhålla att de föreslagna åtgärderna sannolikt inte räcker för att faktiskt ändra konsumenternas beteende. Forskning visar att konsumenter uppfattar reparation som dyrt och opraktiskt jämfört med att köpa nytt (Reimann, 2024). Så länge reparation förblir ekonomiskt jämförbart med, eller till och med dyrare än, att ersätta en vara med en ny, kommer konsumenter att fortsätta föredra nyinköp. Ekonomihögskolan anser därför att ekonomiska incitament, såsom subventioner för reparation eller skattereduktioner, bör övervägas som komplement till de föreslagna regeländringarna.

Vidare ifrågasätter Ekonomihögskolan konsekvensanalysens bedömning att förslagen innebär kostnadsbesparingar för konsumenter. Denna bedömning förbiser det faktum att nya varor i flera branscher – exempelvis klädindustrin – ofta är billigare än reparation.

Slutligen betonar Ekonomihögskolan vikten av att beakta den samlade ansvarsbördan på konsumenten. Även om det är angeläget att inte påföra företag onödiga kostnader eller betungande administration, bör det med samma omsorg övervägas huruvida den genomsnittlige konsumenten har de resurser – i form av tid, pengar och kunskap – som krävs för att engagera sig i reparation i den utsträckning som direktivet förutsätter.

Reparation av konsumentens varor (9)

Ekonomihögskolan ser positivt på förslaget om att införa en skyldighet för tillverkare att på begäran av en konsument reparera vissa varor. Att förslaget betonar tillverkarens ansvar snarare än att fortsätta ansvarsbelägga konsumenten som redan bär ett omfattande ansvar bedöms öka sannolikheten för att regleringen får avsedd effekt. Forskning har visat att konsumenter, i jämförelse med att köpa nytt, uppfattar reparation som dyrt och opraktiskt (Reimann, 2024). Genom att lägga en reparationsskyldighet på tillverkaren minskar den administrativa och praktiska bördan på konsumenten, vilket bör underlätta övergången från en köp-och-släng-kultur till mer hållbara konsumtionsmönster.

Det bör dock påpekas att en reparationsskyldighet för tillverkare, om än välkommen, inte i sig undanröjer det ekonomiska hindret. Om kostnaden för reparation överväldas på konsumenten och denna kostnad överstiger priset för en ny vara, kvarstår problemet. Det är därför väsentligt att regleringen kompletteras med åtgärder som säkerställer att reparation även är ekonomiskt fördelaktigt för konsumenten.

En europeisk onlineplattform för reparation (10)

Inrättandet av en europeisk onlineplattform för reparation är ett välkommet initiativ. Plattformen har potential att avsevärt underlätta för konsumenter genom att samla information om reparationsmöjligheter på ett ställe, möjliggöra jämförelser mellan olika reparatörer och öka transparensen på reparationsmarknaden. Att samla information i en gemensam portal kan minska transaktionskostnader och informationsasymmetrier, i likhet med vad som föreslagits i andra sammanhang.

Ekonomihögskolan vill dock framhålla att tillgång till information om reparationsmöjligheter, även om det är nödvändigt, inte är tillräckligt i sig. Priset på reparation utgör alltså ett väsentligt hinder för konsumenter. Det är inte ovanligt att kostnaden för reparation

överstiger priset för en ny vara, vilket innebär att konsumenten saknar ekonomiska incitament att välja reparation. Plattformen bör därför kompletteras med åtgärder som adresserar den ekonomiska dimensionen, såsom subventioner, skattereduktioner på reparationstjänster eller andra ekonomiska styrmedel. Forskning visar med tydlighet (t.ex. Svensson-Hoglund et al., 2023) att det är avgörande att hela värdepropositionen kring reparation stärks.

Konsekvensanalys (13)

Konsekvensanalysen visar att förslagen innebär kostnadsbesparingar för konsumenter eftersom varor i större utsträckning kan förväntas repareras till förmån för nyinköp (s. 19). Ekonomihögskolan anser att denna bedömning är alltför optimistisk och förbiser centrala marknadsmässiga realiteter.

I flera branscher, inte minst inom mode och klädindustrin, är priset på nya varor ofta så lågt i förhållande till reparationskostnaden att konsumenter inte belönas ekonomiskt för att välja reparation. En konsument som ställs inför valet mellan att reparera en vara till en kostnad som överstiger – eller ens är i paritet med – nyinköpspriset har helt enkelt inga ekonomiska skäl att välja reparation.

För att direktivets ambitioner ska kunna förverkligas bör kompletterande åtgärder övervägas. Ekonomihögskolan föreslår att möjligheten att reducera eller helt avskaffa mervärdesskatten på reparationstjänster utreds, alternativt att andra former av subventioner införs som gör reparation ekonomiskt fördelaktigt för konsumenten. Dessa åtgärder bör beaktas i samverkan med de övriga föreslagna strategierna.

Konsekvenser för konsumenter och näringsidkare

I remissen anges att förslagen inte bör medföra ökade kostnader eller onödiga regelbördor för företag. Ekonomihögskolan delar uppfattningen att proportionalitet i reglering är väsentligt. Det bör dock med samma omsorg övervägas huruvida den genomsnittlige konsumenten har förutsättningar att hantera de ytterligare krav som ställs i fråga om tid, ekonomiska resurser och kunskap för att engagera sig i reparation (Coffin & Egan–Wyer, 2022). Om de praktiska och ekonomiska hindren förblir alltför höga riskerar direktivet att i praktiken inte uppnå sin målsättning, oavsett hur väl det juridiska ramverket är utformat.

Ekonomihögskolan vill härvid understryka att konsumentperspektivet bör genomsyra den fortsatta beredningen i samma utsträckning som näringslivsperspektivet. En reglering som formellt möjliggör reparation men som i praktiken ställer orimliga krav på den enskilde konsumenten uppnår inte sitt syfte.

Enligt uppdrag

Dr. Carys Egan-Wyer

Referenser

- Coffin, J. & Egan-Wyer, C. (2022). The Ethical Consumption Cap and Mean Market Morality, *Marketing Theory*, [e-journal] vol. 22, no. 1, pp.105–123
- Reimann, M. (2024). The Impact of a Repair Subsidy on Repair Prices, Demand and Repair Company Profitability, *Journal of Cleaner Production*, vol. 469, p.143102
- Svensson-Hoglund, S., Russell, J. D. & Richter, J. L. (2023). A Process Approach to Product Repair from the Perspective of the Individual, *Circular Economy and Sustainability*, vol. 3, no. 3, pp.1327–1359